
KONTROLA (AUDIT) ČERPÁNÍ EVROPSKÝCH ZDROJŮ

Jan Šelešovský

Ekonomicko-správní fakulta
Masarykovy univerzity

2019/2020

Kontrola prostředků EU

```
graph TD; A[Kontrola prostředků EU] --> B[Národní kontrolní struktury]; A --> C[Implementační struktury vč. orgánů EU];
```

**Národní
kontrolní
struktury**

**Implementační
struktury vč.
orgánů EU**

Kontrola (audit) čerpání evropských zdrojů

- Národní orgán pro koordinaci (NOK) na MMR je centrálním metodickým a koordinačním subjektem pro implementaci programů spolufinancovaných z fondů EU
- Zodpovídá za řízení a koordinaci realizace a naplňování stanovených cílů Dohody o partnerství pro období 2014–2020
- existence jednoho centrálního metodického orgánu
- existence centrálního koordinačního orgánu pro sledování realizace všech programů spolufinancovaných z fondů EU
- existence jednoho oficiálního partnera vůči EK
- existence jednoho správce monitorovacího systému
- existence jednoho centrálního orgánu pro oblast publicity a budování absorpční kapacity

<https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Narodni-organ-pro-koordinaci>

Fondy EU představují hlavní nástroj evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Jejich prostřednictvím se rozdělují finanční prostředky určené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony. **Subjekty, které se podílí na administraci, kontrole a zprostředkování zdrojů EU jsou součástí implementační struktury:**

- Řídící orgány
- Zprostředkující subjekty
- Platební a certifikační orgán
- Auditní orgán

Finanční prostředky z fondů EU jsou rovněž kontrolovány kontrolními orgány EU, NKÚ, MF ČR (odbor 17), orgány finanční správy a ÚOHS.

<https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020>

Operační programy ČR 2014 – 2020

- OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (MPO)
- OP Výzkum, vývoj a vzdělávání (MŠMT)
- OP Zaměstnanost (MPSV)
- OP Doprava (MD)
- OP Životní prostředí (MŽP)
- Integrovaný regionální OP (MMR)
- OP Praha – Pól růstu ČR (Magistrát Prahy)
- OP Rybařství (MZe)
- OP Technická pomoc (MMR)
- Program rozvoje venkova (MZe)

Evropská územní spolupráce

- OP ČR – Polsko
- Svobodný stát SASKO - ČR
- Svobodný stát BAVORSKO – ČR
- RAKOUSKO – ČR
- SLOVENSKO – ČR
- OP NADNÁRODNÍ SPOLUPRÁCE
- OP MEZIREGIONÁLNÍ SPOLUPRÁCE
- Pro ČR cca 24 mld. € (650 mld. Kč)

ŘÍDÍCÍ ORGÁNY A ZPROSTŘEDKUJÍCÍ SUBJEKTY

ŘÍDÍCÍ ORGÁN = orgán zodpovědný za účelné, efektivní a hospodárné řízení a provádění programu v souladu s právem EU. Pro každý OP je určen jeden řídicí orgán (ministerstva a hlavní město Praha).

ZPROSTŘEDKUJÍCÍ SUBJEKT = veřejný nebo soukromý subjekt, který byl pověřen výkonem některých funkcí řídicího orgánu, např. hodnocení žádostí o dotaci nebo kontrolou (na místě u příjemců dotací, vč. úsc). Je zodpovědný za výkon delegované činnosti v souladu s právními předpisy.

Řídicí orgán kontroluje zprostředkující subjekt, zda adekvátně vykonává na něj přenesené činnosti.

Řídící orgán (zprostředkující subjekt) kontroluje, zda žadatel nebo příjemce veřejné finanční podpory dodržuje podmínky poskytnutí.
Ověřuje:

- a) soulad s právními předpisy EU a ČR
- b) soulad s podmínkami a pravidly daného OP
- c) 3E
- d) dosažení stanovených výsledků a plnění cílů OP
- e) vedení účetnictví vztahující se k poskytované finanční podpoře
- f) zda byly spolufinancované produkty a služby dodány a výdaje na operaci vykázané příjemcem skutečně vynaloženy

Řídící orgán (zprostředkující subjekt) je povinen zpracovat **pololetní a roční plány kontrol na místě**. Plán vloží do Modulu koordinace plánování (součástí IS Finanční kontroly ve VS, který spravuje MF ČR).

Kontrola probíhá dle předpisů EU, zákona o finanční kontrole, kontrolního řádu a dle Metodického pokynu pro výkon kontrol v odpovědnosti řídicích orgánů při implementaci Evropských strukturálních fondů pro období 2014-2020.

Kontrola řídicího orgánu (zprostředkujícího subjektů) je dle zákona finanční kontrole **veřejnosprávní kontrolou** (od „stolu“ i na místě). Předmětem kontroly je ověření úplnosti a správnosti dokumentů. Způsob výběru vzorků je upraven v předpisech (dle analýzy rizik).

Zjištění pochybení jako **tzv. nesrovnalost** musí být zadáno do IS MS 2014+ do 15 dnů po ukončení kontroly. Nad **10 tisíc EUR** se hlásí cestou kontaktního místa **AFCOS** (Nejvyšší státní zastupitelství, MF ČR) do **Evropského úřadu pro boj proti podvodům** (OLAF). OLAF může následně vykonat kontrolu v ČR.

Řídicí orgány vedou evidenci výsledků kontrol pro zpracování souhrnných zpráv pro monitorovací výbor, Platební a certifikační orgán (MF ČR odbor 55), Auditní orgán (MF ČR odbor 52) a CHJ (MF ČR odbor 47). Jde o zpětnou vazbu ohledně stavu plnění účelu poskytnuté dotace a proplacení oprávněných výdajů.

System čerpání prostředků z fondů EU je založen na principu předfinancování ze SR prostřednictvím řídicího orgánu (zprostředkujícího subjektu) a až následně **Platební a certifikační orgán** žádá EK o převedení prostředků z rozpočtu EU.

Funkce platebního a certifikačního orgánu (PCO)

- Orgán zodpovědný za celkové finanční řízení prostředků poskytnutých ČR z fondů EU a za certifikaci výdajů. Zajišťuje tak tok prostředků EU do ČR. Vykonává to MF ČR (odbor 55 - **Národní fond**).
- Certifikace výdajů zahrnuje ověření žádosti o platbu, která je následně odeslána EK (tj. ujištění, že prostředky byly vynaloženy v souladu s předpisy EU a ČR).
- Kontrola PCO je veřejnosprávní kontrolou podle přímo použitelných předpisů EU dle zákona o finanční kontrole a dle kontrolního řádu
- PCO spravuje prostředky poskytnuté ze SF a CF na účtech vedených u ČNB

- Kontrola ze strany PCO je spíše **výjimečná** v případě podezření na nesrovnalosti závažného charakteru. Kontrolovanou osobou je zpravidla řídicí orgán (zprostředkující subjekt). Pro kontroly na místě sestavuje roční plán kontrol, který vychází z analýzy rizik a z povinnosti provést kontrolu alespoň jednou ročně u každého OP. Kontroly u příjemců pouze u nesrovnalostí závažného charakteru. PCO může též požádat Řídicí orgán nebo Auditní orgán o provedení kontroly nebo auditu u daného subjektu.

<http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/zakladni-informace/organizacni-struktura/verejne-rozpocety-sekce-06/odbor-55-narodni-fond>

Auditní orgán

- Auditní orgán je **nezávislý subjekt**, který vykonává audit finančních prostředků z fondů EU na všech úrovních realizace OP. Dává ujištění o funkčnosti a správném nastavení vnitřního řídicího a kontrolního systému, vyjadřuje kvalifikovaný a nezávislý názor a navrhuje doporučení k odstranění nedostatků. Jde o samostatný odbor 52 MF ČR, který je nezávislý na řídicích orgánech a PCO. Zohledňuje pokyny EK a **mezinárodní auditorské standardy**.

<http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/zakladni-informace/organizacni-struktura/sekce-04-financni-rizeni-a-audit/odbor-52-auditni-organ>

- **Audit systému** – ověření fungování řídicího a kontrolního systému OP, nastavení podmínek jejich dodržování
- **Audit operací** – ověření přesnosti a úplnosti výdajů zachycených certifikačním orgánem v jeho účetním systému a soulad auditní stopy na všech úrovních. Audity operací se realizují každý účetní rok na vzorku operací dle metodiky (včetně ověření na místě).
- **Ověření účetní závěrky** – ověření úplnosti, přesnosti a pravdivosti částek vykázaných v účetních závěrkách. Součástí je ověření spolehlivosti účetního systému PCO.

Cílem auditu operací je prověřit:

- soulad realizace projektu se smlouvou o poskytnutí dotace
- způsobilost výdajů
- soulad realizace projektu s pravidly pro projekty generující příjmy
- soulad s právními předpisy EU a ČR, které upravují zejména zadávání veřejných zakázek, účetnictví, veřejnou podporu, ochranu životního prostředí
- soulad s pravidly pro publicitu
- naplnění monitorovacích ukazatelů

-
- Auditovaný subjekt je odpovědný za realizaci doporučení AO
 - AO zasílá auditní zprávy řídicím orgánům a PCO
 - Nesrovnalosti, které zjistí a vyčíslí, jsou považovány za potvrzení nesrovnalostí
 - AO za každý OP vypracuje **Výroční kontrolní zprávu**, kterou předkládá EK. Zpráva obsahuje výsledky auditu za posledních 12 měsíců včetně zjištěných nedostatků a stanovisko, zda řídicí a kontrolní systém funguje účinně a poskytuje přiměřené ujištění, že výkazy výdajů předložené EK jsou správné a transakce legální a řádné
-

- **Evropská komise** analyzuje Výroční kontrolní zprávu od stolu a vyjadřuje se k ní v dopise.
- Dále požádá o vyjádření k Výroční kontrolní zprávě i **Evropský účetní dvůr** a na základě jeho stanoviska rozhodne, že zprávu schválí nebo neschválí a požádá AO o další informace a důkazy nebo předloží ke zprávě jiná doporučení
- Výroční kontrolní zprávu předkládá AO též NKÚ a NOK MMR
- Evidence o výsledcích každé auditní činnosti je vedena v IS MF ČR

Specifika zemědělské politiky EU

- **Platební agentura** je specifickým orgánem pro financování výdajů společné zemědělské politiky EU na podporu projektů financovaných z Evropského zemědělského záručního fondu a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova
- Funkci platební agentury vykonává **Státní zemědělský intervenční fond** a činnost agentury se vztahuje k Programu rozvoje venkova
<https://www.szif.cz/cs/o-nas>

-
- Řídicím orgánem pro rozvoj venkova je MZe ČR
 - Kontrolním orgánem v PRV je platební agentura (SZIF)
 - Výsledky kontrol jsou vykazovány EK a certifikačnímu orgánu jednou ročně
 - Na vyžádání auditním orgánům, NKÚ, MZe ČR
 - Kontroly jsou zaznamenány v IS SZIF

Kontrolní orgány EU

- **Evropská komise** – je zodpovědná spolu s EÚD za kontrolu výdajů z rozpočtu EU, postupuje dle vlastního plánu kontrol a dle vlastních postupů a metodik. Kontrolovanou osobou jsou subjekty zapojené do implementační struktury (ŘO, zprostředkující subjekt, PCO, platební agentura, AO) a příjemci dotací. Orgány ČR se podílí na výkonu kontrol cestou organizačního zajištění.
- **Evropský účetní dvůr** – provádí kontrolu finančního hospodaření (příjmů i výdajů). Prověřuje účetní doklady všech institucí EU, členských států i dalších subjektů přijímajících prostředky z rozpočtu EU. Nemá exekutivní pravomoci, může informovat kompetentní instituce a dát podnět OLAF. Kontrolovanými subjekty jsou orgány EU, členské státy, orgány zapojené do implementační struktury a příjemci.

- EÚD je nezávislý na všech orgánech EU a členských státech a vypracovává auditní zprávy a vydává stanoviska.
- Určuje si svoji kontrolní a auditorskou činnost dle ročních a víceletých plánů.
- Roční pracovní program předkládá předseda EÚD **Výboru pro rozpočtovou kontrolu Evropského parlamentu**.
- Realizuje výroční audit roční účetní závěrky EU, včetně výběru vzorků dle statistických metod a analýzy rizik až po úroveň konečných příjemců evropských prostředků.
- **OLAF** – vyšetřuje podvodnou činnost týkající se rozpočtu EU. Vyšetřuje jak personál a orgány EU (vnitřní vyšetřování), tak i vyšetřování v členských státech EU (vnější vyšetřování). Předmětem vyšetřování jsou podvody, korupce a trestné činy poškozující finanční zájmy EU. Spolupracuje s národními orgány.

-
- Podnět ke kontrole dávají OLAF subjekty sítě AFCOS prostřednictvím hlášení nesrovnalostí.
 - V ČR za:
 - a) správněprávní oblast odbor 69 MF ČR – Analýza a hlášení nesrovnalostí
 - b) příjmovou stránku rozpočtu EU – Generální ředitelství cel
 - c) trestněprávní oblast – Nejvyšší státní zastupitelství

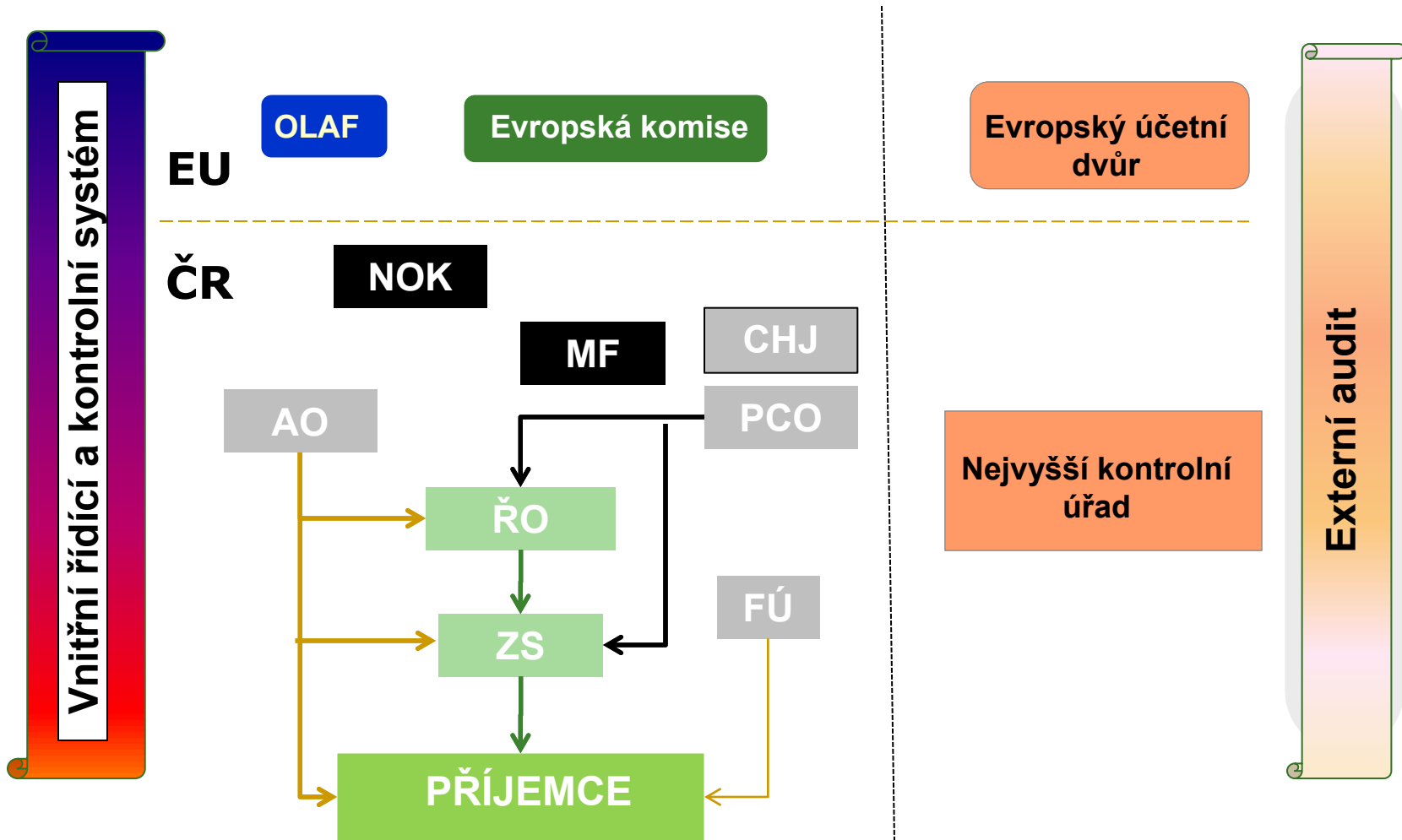
Opatření OLAF:

- finanční (vrácení finančních prostředků)
 - soudní (trestný čin) – zasílá oznámení příslušným národním orgánům
 - disciplinární (úředník EU)
 - správní (návrh změn postupů)
-

Kontrola (audit) čerpání evropských zdrojů

- **NOK** = Národní orgán pro koordinaci (útvár na MMR) je centrálním metodickým a koordinačním subjektem pro implementaci programů spolufinancovaných z fondů EU
- **ŘO** = řídicí orgán pro každý Operační program (např. ministerstvo)
- **ZS** = zprostředkující subjekt (ministerstvo může delegovat část svého výkonu na jiný subjekt, např. na Českomoravskou záruční a rozvojovou banku, a.s.)
- **PCO** = platební a certifikační orgán (útvár na MF ČR, tzv. Národní fond, který je zodpovědný za řízení finančních prostředků z EU)
- **AO** = auditní orgán (nezávislý útvár na MF ČR, který vykonává audit prostředků EU, zohledňuje pokyny EK a mezinárodní auditorské standardy)
- **EK** = Evropská komise – je zodpovědná spolu s EÚD za kontrolu výdajů z rozpočtu EU
- **EÚD** = Evropský účetní dvůr provádí kontrolu finančního hospodaření
- **OLAF** = Evropský úřad pro boj proti podvodům
- **CHJ** = Centrální harmonizační jednotka je koordinátor vztahů vůči EU

Kontrola (audit) prostředků z EU



Děkuji za pozornost!